

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ПОГОДЖЕНО Директор Державної установи «Центральний методичний кабінет підготовки молодших спеціалістів МОЗ України» Т.І. Чернишенко 	ЗАТВЕРДЖУЮ Заступник Директора Департаменту кадрової політики, освіти, науки та запобігання корупції МОЗ України О.П. Волосовець
--	---

МЕДСЕСТРИНСТВО В ІНФЕКТОЛОГІЇ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010102 “Сестринська справа”

Київ
2011

МЕДСЕСТРИНСТВО В ІНФЕКТОЛОГІЇ

Укладачі:

М.Б. Шегедин — доктор мед. наук, професор, заслужений лікар України, директор Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського;

В.В. Кравців — викладач-методист Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського, викладач вищої категорії, відмінник освіти України;

С.В. Барчук — викладач вищої категорії Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського;

І.С. Смачило — заслужений працівник освіти України, заступник директора з науково-методичної роботи Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії медико-профілактичних дисциплін Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського 03 червня 2011 р., протокол № 16.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні опорної циклової комісії з дисциплін терапевтичного профілю та інфекційних хвороб.

Рецензенти:

О.М. Зінчук — доктор медичних наук, завідувач кафедри інфекційних хвороб Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького;

І.М. Луць — викладач-методист Вищого навчального комунального закладу “Львівський медичний коледж післядипломної освіти”, викладач вищої кваліфікаційної категорії, доктор філософії в галузі соціології, магістр державного управління.

© МОЗ України, 2011
© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з дисципліни “Медсестринство в інфектології” для вищих медичних навчальних закладів України І—ІІІ рівнів акредитації складено для спеціальності 5.12010102 “Сестринська справа” відповідно до складових галузевих стандартів освіти ОКХ та ОПП, затверджених МОН і МОЗ України в 2011 р. та навчальних планів (2011 р.). За навчальним планом “Медсестринство в інфектології” вивчають на другому році навчання. Для вивчення дисципліни передбачено 135 год, з них лекцій — 24, навчальних практик — 60, самостійної позааудиторної роботи — 51 год.

Інфекційні хвороби супроводжують людство впродовж усієї історії його розвитку. Успіх боротьби з інфекційними хворобами залежить від багатьох факторів (соціальних, економічних, науково-технічних тощо), а також значною мірою — від кваліфікації медичних працівників усіх ланок, які повинні оволодіти теоретичними знаннями і практичними навичками, чітко усвідомлювати свою роль у системі охорони здоров'я населення для вирішення питань щодо зниження інфекційної захворюваності в нашій країні.

Зростання вагомості інфекційних хвороб у загальній структурі захворюваності людей диктує потребу поліпшувати відповідну підготовку медичних кадрів, яка здійснюватиметься під час вивчення багатьох дисциплін.

Мета викладання дисципліни “Медсестринство в інфектології” — дати знання з питань етіології, епідеміології, класифікації, усіх етапів медсестринського процесу та профілактики найпоширеніших інфекційних хвороб.

Навчальною метою дисципліни є підготовка сучасного медичного працівника, який, працюючи з інфекційними пацієнтами, буде здатний, здійснюючи усі етапи медсестринського процесу, проводити медсестринське обстеження, ставити медсестринські діагнози, планувати та здійснювати реалізацію медсестринської допомоги з лабораторної діагностики, медсестринського спостереження, догляду, виконання лікарських призначень з оцінювання і корекцією медсестринських втручань. Крім того, має бути чітке усвідомлення ролі медсестри в проведенні профілактичних заходів для зниження інфекційної захворюваності.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є:

- лекції;
- навчальна практика;
- самостійна позааудиторна (індивідуальна) робота студентів.

Теми лекцій розкривають етіолого-епідеміологічні дані, класифікацію, медсестринський процес під час найпоширеніших інфекційних хвороб, принципи профілактики.

Навчальна практика передбачає самостійну практичну роботу студентів із пацієнтами з медсестринського обстеження, медсестринської діагностики, планування медсестринських втручань з їх практичною реалізацією та оцінюванням і корекцією медсестринської діяльності відповідно до всіх етапів медсестринського процесу.

Предметна (циклова) комісія має право вносити зміни до навчальної програми (15 %) залежно від організаційних і технічних можливостей, різних науково-дослідницьких напрямів, екологічних особливостей регіону, але відповідно до кінцевих цілей ОКХ і ОПП за фахом підготовки та навчальним планом.

Засвоєння тем контролюється на практичних заняттях. Рекомендується

застосовувати такі засоби діагностики рівня знань студентів: комп'ютерні тести, ситуаційні задачі, оцінювання результатів медсестринських втручань, практичних навичок тощо.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- структуру інфекційної служби, функції та особливості роботи її різних підрозділів;
- санітарний і протиепідемічний режим інфекційних відділень різного профілю, правила техніки безпеки та охорони праці;
- етіологію, епідеміологію, класифікацію найпоширеніших інфекційних хвороб та принципи їх профілактики;
- медсестринський процес під час конкретної інфекційної нозології;
- тактику медичного персоналу в разі карантинних інфекцій;
- правила техніки безпеки, охорони праці в галузі, професійної безпеки; заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом;
- чинні накази та інструктивні листи МОЗ України, обласного управління охорони здоров'я щодо інфекційних захворювань.

Студенти повинні вміти:

- здійснювати медсестринський процес під час інфекційних хвороб: проводити медсестринське обстеження пацієнта, встановлювати медсестринські діагнози, здійснювати планування медсестринських втручань, їх реалізацію з лабораторної діагностики, медсестринського спостереження, догляду за пацієнтами, виконувати лікарські призначення, оцінювати результати медсестринських втручань, здійснювати їх корекцію;
- здійснювати взяття і транспортування інфікованого матеріалу для специфічних лабораторних досліджень;
- підготувати пацієнта до інструментальних досліджень;
- надавати невідкладну медсестринську допомогу інфекційним пацієнтам під час ускладнених станів;
- володіти навичками та дотримувати правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки з інфекційним пацієнтом, кров'ю та іншими біологічними рідинами, медичним інструментарієм тощо в структурі інфекційної служби; знати заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом;
- дотримуватися правил морально-етичних і деонтологічних норм в інфектології;
- дотримуватися чинних наказів та інструктивних листів МОЗ України, обласного управління охорони здоров'я.

Студенти мають бути поінформовані про:

- сучасний стан інфекційної захворюваності в регіоні, Україні, світі;
- появу та поширеність нових інфекційних хвороб;
- діяльність конгресів, симпозіумів, з'їздів, конференцій тощо, що стосуються медсестринства в інфектології;
- практичні рекомендації та сучасні медичні технології стосовно медсестринства в інфектології;
- екологічний та санітарно-епідеміологічний стан регіону, країни.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Теми	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
Загальна частина					
1	Вчення про інфекційні хвороби. Загальна патологія інфекційних хвороб. Основи профілактики інфекційних хвороб. Структура і режим інфекційної лікарні	6	2	4	
2	Методи діагностики інфекційних хвороб. Медсестринський процес при інфекційних хворобах	10	2	8	
Спеціальна частина					
	Розділ 1. Захворювання переважно з фекально-оральним механізмом передавання				
3	Черевний тиф. Паратифи А і В. Харчові токсикоінфекції. Сальмонельоз. Ботулізм. Ешерихіози. Кишковий ерсиніоз. Шигельоз. Холера. Поліомієліт. Вірусні гепатити	32	8	24	
	Розділ 2. Захворювання переважно з повітряно-крапельним механізмом передавання				
4	Гострі респіраторні вірусні інфекції. Грип. Парагрип. Аденовірусна інфекція. Дифтерія. Ангіна. Менінгококова інфекція. Інфекційний моноклеоз	18	6	12	
	Розділ 3. Захворювання переважно з трансмісивним механізмом передавання				
5	Малярія. Висипний тиф. Кліщовий енцефаліт	6	2	4	
	Розділ 4. Захворювання переважно з рановим та інокуляційним механізмом передавання				
6	ВІЛ-інфекція /СНІД. Сказ. Правець. Лептоспіроз	10	2	8	
	Розділ 5. Захворювання переважно з множинним механізмом передавання				
7	Чума. Сибірка. Туляремія. Лістеріоз. Охорона праці в галузі	2	2		
	Самостійна робота	51			51
	Усього	135	24	60	51

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами циклові методичні комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Фактори, що впливають на розвиток інфекційного процесу	2
2	Кабінет інфекційних захворювань. Відпрацювання практичних навичок	3
3	Кабінет щеплень. Відпрацювання практичних навичок	3
4	Паратифи А і В. Медсестринський процес при паратифах А і В. Відпрацювання практичних навичок	1
5	Ешерихіози. Медсестринський процес у разі ешерихіозу. Відпрацювання практичних навичок	3
6	Кишковий єрсиніоз. Медсестринський процес у разі кишкового єрсиніозу. Відпрацювання практичних навичок	3
7	Ботулізм. Медсестринський процес під час ботулізму. Відпрацювання практичних навичок	3
8	Поліомієліт. Медсестринський процес у разі поліомієліту. Відпрацювання практичних навичок	3
9	Вірусний гепатит Е. Медсестринський процес у разі вірусного гепатиту Е. Відпрацювання практичних навичок	2
10	Вірусні гепатити С, D. Медсестринський процес при вірусних гепатитах С, D. Відпрацювання практичних навичок	3
11	Парагрип. Медсестринський процес у разі парагрипу. Відпрацювання практичних навичок	1
12	Аденовірусна інфекція. Медсестринський процес у разі аденовірусної інфекції. Відпрацювання практичних навичок	2
13	Інфекційний моноклеоз. Медсестринський процес у разі інфекційного моноклеозу. Відпрацювання практичних навичок	3
14	Ангіна. Медсестринський процес у разі ангіни. Відпрацювання практичних навичок	3
15	Кліщовий енцефаліт. Медсестринський процес у разі кліщового енцефаліту. Відпрацювання практичних навичок	3
16	Сказ. Медсестринський процес у разі сказу. Відпрацювання практичних навичок	3
17	Правець. Медсестринський процес у разі правця. Відпрацювання практичних навичок	3
18	Лептоспіроз. Медсестринський процес у разі лептоспірозу. Відпрацювання практичних навичок	3
19	Туляремія. Медсестринський процес при туляремії. Відпрацювання практичних навичок	2
20	Лістеріоз. Медсестринський процес при лістеріозі. Відпрацювання практичних навичок	2
	Усього	51

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Тема 1. Вчення про інфекційні хвороби. Загальна патологія інфекційних хвороб. Основи профілактики інфекційних хвороб. Структура і режим інфекційної лікарні

ЛЕКЦІЯ

Поняття про інфекційні хвороби, інфекцію, інфекційний процес. Короткі історичні відомості. Різні форми взаємодії макро- та мікроорганізму. Характерні ознаки інфекційних хвороб (специфічність, контагіозність, епідемічність, циклічність, формування реакцій імунітету та ін.). Особливості перебігу та клінічні форми інфекційних хвороб. Реактивність організму, імунітет і алергія, їх роль у перебігу інфекційного процесу.

Класифікація інфекційних хвороб, міжнародна та адаптована до міжнародних вимог класифікація Л.В. Громашевського.

Поняття про епідемічний процес, епідемічний осередок, спорадичну захворюваність, епідемію, пандемію, ендемію. Ланки епідемічного ланцюга (джерело збудника інфекції, механізми і фактори передавання збудників, сприйнятливість населення). Основні принципи профілактики інфекційних хвороб. Профілактика специфічна і загальна. Кабінет щеплень (документація, оснащення, бактерійні препарати для щеплень, умови зберігання їх, правила проведення вакцинації, ревакцинації, протипоказання). Кабінет інфекційних захворювань. Профілактичні заходи щодо джерела інфекції, розриву шляхів передавання, сприйнятливого колективу. Роль медсестри в їх проведенні. Медсестринське спостереження в осередку інфекції. Правила техніки безпеки, охорони праці та протиепідемічного режиму в структурі інфекційної служби.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Структура та режим інфекційної лікарні.

Структура інфекційної служби, інфекційної лікарні, особливості планування, улаштування та режим роботи інфекційного стаціонару (відділень різного профілю). Функції приймального відділення, ізоляторів і боксів. Правила приймання пацієнтів. Заповнення первинної медичної документації на пацієнта. Проведення первинного санітарного оброблення пацієнта під час госпіталізації. Особливості розподілу пацієнтів у різнопрофільні відділення інфекційного стаціонару. Санітарно-епідемічний режим інфекційного стаціонару. Дезінфекція, застосування різних хімічних дезінфекційних засобів. Режим роботи медичного персоналу в інфекційних відділеннях різного профілю. Правила медичної етики та деонтології. Внутрішньолікарняна (нозокоміальна) інфекція. Профілактичні заходи щодо інфекційної захворюваності, які здійснюються в інфекційному стаціонарі медичною сестрою. Принцип універсальної перестороги медичних працівників. Використання індивідуальних засобів захисту медичної сестри, що стосуються правил професійної медичної безпеки під час роботи з інфекційним пацієнтом. Основні чинні документи щодо санітарно-протиепідемічного режиму, охорони праці в галузі, в лікувально-профілактичних закладах.

Практичні навички:

- заповнення первинної медичної документації на інфекційного пацієнта, що надходить до стаціонару;
- оформлення і передавання екстреного повідомлення;
- санітарне оброблення пацієнта;
- приготування робочих розчинів відповідних дезінфекційних засобів;
- проведення поточної дезінфекції в інфекційному стаціонарі;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки з інфекційним пацієнтом, кров'ю та іншими біологічними рідинами, медичним інструментарієм тощо в структурі інфекційної служби. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Тема 2. Методи діагностики інфекційних хвороб. Медсестринський процес при інфекційних хворобах

ЛЕКЦІЯ

Методи діагностики інфекційних хвороб: суб'єктивні, об'єктивні та лабораторні методи дослідження.

Медсестринський процес при інфекційних хворобах. Медсестринське обстеження пацієнта. Значення скарг, анамнезу. Роль епідеміологічного анамнезу в інфектології. Характерні опорні симптоми і синдроми інфекційної патології. Значення медсестринських діагнозів та складання плану медсестринських втручань для наступної медсестринської діяльності з медсестринського обстеження та догляду за інфекційними пацієнтами. Лабораторна діагностика, роль специфічних методів дослідження (бактеріологічних, мікроскопічних, серологічних, алергологічних тощо). Сучасні методи інструментальної діагностики. Лікувально-охоронний режим. Значення медсестринського процесу в реалізації медсестринських втручань із медсестринського спостереження та догляду. Особливості догляду за інфекційними пацієнтами. Роль медсестри у виконанні лікарських призначень. Засоби специфічного лікування (антибіотики, сульфаніламідні препарати, нітрофуранові, бактеріофаги, антипаразитарні, імуноглобуліни, лікувальні сироватки і вакцини тощо). Можливі побічні реакції: алергійні, ендотоксичні і дисбактеріозні. Анафілактичний шок: його симптоми, принципи надання допомоги, заходи з профілактики. Засоби неспецифічного лікування: патогенетичного і симптоматичного (дезінтоксикаційні, десенсибілізуючі, регідратаційні, протизапальні, гормональні, протисудомні, знеболювальні, вітаміни тощо). Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція за необхідності.

Заходи професійної безпеки з інфекційним пацієнтом. Дотримання правил медичної етики та деонтології.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Методи обстеження пацієнтів з інфекційними хворобами.

Медсестринське обстеження інфекційного пацієнта: збирання скарг, даних анамнезу хвороби та життя, епідеміологічного анамнезу, проведення медсестринського об'єктивного обстеження різних органів і систем.

Визначення провідних симптомів і синдромів в інфектології. Виявлення дійсних проблем пацієнта, медсестринське оцінювання стану пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань. Участь у реалізації заходів із специфічної лабораторної діагностики. Взяття інфікованого матеріалу для бактеріологічних (крові, сечі, калу), серологічних і біохімічних (крові) досліджень. Техніка проведення внутрішньошкірної діагностично-алергійної проби.

Особиста безпека, охорона праці медичного працівника, що працює з інфекційним пацієнтом з інфікованим матеріалом (кров'ю та іншими біологічними рідинами), медичним інструментарієм тощо. Застосування індивідуальних засобів захисту. Дотримання правил принципу універсального застереження. Дотримання правил протиепідемічного режиму. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- збирання скарг, анамнезу хвороби, життя, епідеміологічного анамнезу;
- проведення медсестринського об'єктивного обстеження пацієнта;
- трактування анамнестичних даних, оцінювання загального стану, визначення проблем пацієнта та встановлення медсестринських діагнозів;
- складання плану медсестринських втручань;
- взяття і висівання крові, сечі, калу для бактеріологічних досліджень;
- взяття крові для серологічних та біохімічних досліджень;
- здійснення внутрішньошкірної діагностично-алергійної проби;
- володіння навичками застосування індивідуальних засобів захисту, дотримання правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА

Розділ 1. Захворювання переважно з фекально-оральним механізмом передавання

Тема 3. Черевний тиф. Паратифи А і В. Харчові токсикоінфекції. Сальмонельоз. Ботулізм. Ешерихіози. Кишковий ерсиніоз. Шигельоз. Холера. Поліомієліт. Вірусні гепатити

ЛЕКЦІЇ

Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація.

Медсестринський процес при черевному тифі, паратифах А і В, харчових токсикоінфекціях, сальмонельозі, ботулізмі, ешерихіозах, кишковому ерсиніозі, шигельозі, холері, поліомієліті, вірусних гепатитах: значення даних анамнезу, медсестринського об'єктивного обстеження, визначення проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів. Значення планування та реалізації медсестринських втручань. Заходи із специфічної лабораторної діагностики. Роль медсестринського спостереження, догляду, виконання лікарських призначень із специфічної та неспецифічної

терапії з оцінюванням результатів медсестринських втручань та їх корекцією.
Принципи профілактики.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Здійснення медсестринського процесу в пацієнтів при черевному тифі, паратифах А і В, харчових токсикоінфекціях, сальмонельозі, ботулізмі, ешерихіозах, кишковому ерсиніозі, шигельозі, холері, поліомієліті, вірусних гепатитах: скарги, основні відомості з анамнезу хвороби, життя, епідеміологічного анамнезу. Медсестринське обстеження, виявлення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів. Складання плану медсестринських втручань. Реалізація медсестринських втручань.

Здійснення заходів із специфічної лабораторної діагностики: взяття крові з вени на гемокультуру, серологічні та біохімічні дослідження, сечі — на уринокультуру, калу — на копрокультуру, блювотних мас та промивних вод — для бактеріологічного дослідження. Дотримання протиепідемічних заходів під час взяття та транспортування до лабораторії інфікованого матеріалу при холері.

Медсестринське спостереження за загальним станом пацієнта, температурою тіла, пульсом, артеріальним тиском, диханням, фізіологічними відправленнями (характеристика випорожнень), водним балансом, кольором шкіри, сечі тощо. Контроль за дотриманням пацієнтом ліжкового режиму, дієти, інтенсивним питтям. Догляд за пацієнтом у разі гарячки, інтоксикації, метеоризму, закрепу, проносу, блювання, зневоднення тощо залежно від медсестринського діагнозу.

Медсестринська невідкладна допомога під час харчових токсикоінфекцій та ускладнених станів (кишкової кровотечі, перфорації кишки, інфекційно-токсичного шоку, печінкової енцефалопатії).

Виконання лікарських призначень зі специфічного та неспецифічного лікування (антибактеріальної, дезінтоксикаційної, регідратаційної терапії, введення сорбентів, бактеріальних препаратів, протиботулінічної сироватки тощо) згідно з протоколами лікування за цих захворювань. Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція.

Навчання пацієнта та його оточення санітарно-гігієнічних навичок.

Запобігання професійному зараженню при вірусних гепатитах В, С. Здійснення заходів санітарно-протиепідемічного режиму в оточенні пацієнтів, дотримання правил охорони праці в галузі техніки особистої безпеки медичного персоналу. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- збирання даних епідеміологічного анамнезу;
- взяття та висівання крові для бактеріологічного дослідження на гемокультуру;
- взяття та висівання фекалій для бактеріологічного дослідження на копрокультуру;
- взяття та висівання сечі для бактеріологічного дослідження на уринокультуру;
- взяття та висівання блювотних мас і промивних вод для бактеріологічного дослідження;
- взяття крові з вени для серологічних і біохімічних досліджень;

- введення газовідвідної трубки при метеоризмі;
- техніка проведення очисної та сифонної клізми;
- промивання шлунка;
- допомога під час блювання, зневоднення;
- виконання призначень з регідратаційної, дезінтоксикаційної терапії;
- надання невідкладної медсестринської допомоги під час кишкової кровотечі, перфорації кишки;
- надання невідкладної медсестринської допомоги в разі інфекційно-токсичного шоку;
- надання невідкладної медсестринської допомоги в разі печінкової енцефалопатії;
- здійснення протиепідемічних заходів щодо карантинної інфекції;
- дотримання протиепідемічних заходів під час взяття та транспортування до лабораторії інфікованого матеріалу при холері;
- дотримання правил техніки особистої безпеки під час роботи з медичними інструментами, обладнанням, кров'ю та іншими біологічними рідинами, надання невідкладної допомоги медичним працівникам у разі професійних поранень, необхідність реєстрації аварій в “Журналі реєстрації аварій” за формою № 108-О;
- володіння навичками застосування індивідуальних засобів захисту, дотримання правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Розділ 2. Захворювання переважно з повітряно-крапельним механізмом передавання

Тема 4. Гострі респіраторні вірусні інфекції. Грип. Парагрип. Аденовірусна інфекція. Дифтерія. Ангінa. Менінгококова інфекція. Інфекційний мононуклеоз

ЛЕКЦІЯ

Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація.

Медсестринський процес під час грипу та інших ГРВІ, дифтерії, ангіни, менінгокової інфекції, інфекційного мононуклеозу: значення відомостей анамнезу, медсестринського об'єктивного обстеження, визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів. Значення планування та реалізації медсестринських втручань. Заходи щодо лабораторної діагностики. Роль медсестринського спостереження, догляду, виконання лікарських призначень із специфічної та неспецифічної терапії з оцінюванням результатів медсестринських втручань та їх корекцією.

Принципи профілактики. Протиепідемічний режим. Роль специфічних (вакцинація, противірусні препарати, імуноглобулін тощо), загальних санітарно-гігієнічних та індивідуальних заходів щодо профілактики під час грипу; значення планової активної імунізації під час дифтерії та менінгокової інфекції.

Особиста безпека медичного персоналу.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Здійснення медсестринського процесу у пацієнтів під час грипу та інших ГРВІ, дифтерії, ангіни, менінгококової інфекції, інфекційного мононуклеозу: скарги, основні відомості з анамнезу хвороби, життя, епідеміологічного анамнезу. Медсестринське обстеження, виявлення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів. Складання плану медсестринських втручань та його реалізація.

Здійснення заходів зі специфічної лабораторної діагностики: приготування мазків та змивів з носоглотки на вірусологічне дослідження; взяття мазків слизу з мигдаликів, носа, глотки для бактеріологічного та мікроскопічного досліджень з дотриманням вимог щодо транспортування інфікованого матеріалу до лабораторії.

Медсестринське спостереження за дотриманням ліжкового режиму, загальним станом пацієнта, температурою тіла, пульсом, артеріальним тиском, станом свідомості, диханням, за змінами нальоту в ротоглотці. Медсестринський догляд у разі гіпертермічного синдрому, головного болю, кашлю тощо залежно від медсестринського діагнозу. Ретельне спостереження за пацієнтом для виявлення ознак та проявів токсикозу, крупу (стенозу гортані) тощо. Надання медсестринської допомоги під час стенозуючого ларинготрахеїту.

Виконання лікарських призначень зі специфічного та неспецифічного лікування. При грипі та інших ГРВІ — з антивірусної терапії, при дифтерії — заходи по серотерапії: особливості введення протидифтерійної антитоксичної сироватки (методом дробної десенсибілізації за методом Безредки в присутності лікаря) тощо; при менінгококовій інфекції — з антибактеріальної, дезінтоксикаційної терапії тощо згідно з протоколами лікування при цих захворюваннях.

Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Навчання пацієнта та його оточення санітарно-гігієнічних навичок.

Здійснення медичним персоналом санітарно-гігієнічного режиму та дотримання правил техніки особистої безпеки (марлеві маски, часте миття рук, вологе прибирання, провітрювання, УФО тощо) і заходів з охорони праці та дотримання протиепідемічного режиму, охорона праці в галузі. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- збирання епідеміологічного анамнезу;
- взяття мазків і змивів з носоглотки на вірусологічне дослідження;
- розведення та закапування в ніс лейкоцитарного інтерферону, лаферону;
- надання медсестринської допомоги в разі гіпертермічного синдрому;
- виготовлення марлевих масок;
- трактування характерного для дифтерії нальоту під час огляду мигдаликів і ротоглотки;
- взяття мазків з мигдаликів, глотки, носа при дифтерії та менінгококовій інфекції для бактеріологічного і мікроскопічного досліджень з дотриманням вимог щодо транспортування інфікованого матеріалу до лабораторії;
- підготовка пацієнта до спинномозкової пункції, медсестринське спостереження після процедури;

- надання невідкладної медсестринської допомоги під час стенозуючого ларинготрахеїту;
- оволодіння технікою введення протидифтерійної сироватки за методом Безредки (методом дробної десенсибілізації);
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки з інфекційним пацієнтом, кров'ю та іншими біологічними рідинами, медичним інструментарієм тощо в структурі інфекційної служби. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Розділ 3. Захворювання переважно з трансмісивним механізмом передавання

Тема 5. Малярія. Висипний тиф. Кліщовий енцефаліт

ЛЕКЦІЯ

Визначення. Етіологія. Епідеміологія (роль переносників інфекції).

Класифікація: малярії — за видом збудника, періодом хвороби, циклічністю, тяжкістю; висипного тифу — за перебігом, варіантами. Хвороба Брілла.

Медсестринський процес при малярії, висипному тифу, кліщовому енцефаліті: значення відомостей анамнезу, медсестринського об'єктивного обстеження, визначення проблем пацієнта, встановлення медсестринського діагнозу. Значення планування та реалізації медсестринських втручань. Заходи зі специфічної лабораторної діагностики. Роль медсестринського спостереження, догляду, виконання лікарських призначень зі специфічної та неспецифічної терапії з оцінюванням результатів медсестринських втручань та їх корекцією.

Принципи профілактики: при малярії — боротьба з комарами, хіміопротифілактика тощо; висипному тифі — дезінсекція, боротьба з педикульозом тощо; кліщовому енцефаліті — знищення кліщів і захист від їх укусів тощо.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Здійснення медсестринського процесу в пацієнтів з малярією, висипним тифом, кліщовим енцефалітом: скарги, основні відомості з анамнезу хвороби, життя, епідеміологічного анамнезу. Медсестринське обстеження, виявлення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів. Складання плану медсестринських втручань та його реалізація. Необхідність проведення санітарного оброблення під час вошиного висипного тифу.

Здійснення заходів із специфічної лабораторної діагностики: у разі малярії — взяття крові з пальця для виготовлення товстої краплі та мазка крові для паразитоскопічного дослідження; взяття крові з вени для серологічних досліджень при вошиному висипному тифі.

Медсестринське спостереження за загальним станом пацієнта, свідомістю, температурою тіла, пульсом, артеріальним тиском, фізіологічними відправленнями. Медсестринський догляд під час гарячки, збудження, порушення свідомості тощо залежно від медсестринського діагнозу. Догляд

під час малярійного нападу.

Виконання лікарських призначень зі специфічного та неспецифічного лікування (застосування протималярійних препаратів, антибактеріальної, дезінтоксикаційної терапії, імуноглобуліну при кліщовому енцефаліті тощо) згідно з протоколами лікування при цих захворюваннях.

Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Навчання пацієнта та його оточення санітарно-гігієнічних навичок.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, здійснення заходів санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму.

Практичні навички:

- збирання епідеміологічного анамнезу;
- огляд пацієнта на наявність педикульозу, проведення санітарного оброблення;
- взяття крові з пальця і виготовлення товстої краплі та мазка для виявлення малярійного плазмодія;
- взяття крові з вени для серологічних досліджень;
- надання медсестринської допомоги під час гіпертермічного синдрому;
- надання медсестринської допомоги під час малярійного нападу;
- профілактика пролежнів;
- оволодіння медичним персоналом санітарно-гігієнічного режиму та правил техніки професійної безпеки, протиепідемічного режиму та заходів охорони праці.

Розділ 4. Захворювання переважно з рановим та інокуляційним механізмом передавання

Тема 6. ВІЛ-інфекція /СНІД. Сказ. Пращець. Лептоспіроз

ЛЕКЦІЯ

ВІЛ-інфекція/СНІД. Короткі історичні відомості. Захворюваність на СНІД у світі, Україні, регіоні. Визначення, етіологія, епідеміологія (джерело збудника інфекції, середовища людського організму, що містять збудник, характеристика механізмів передавання). Класифікація. Опортуністичні хвороби.

Медсестринський процес у разі ВІЛ-інфекції/СНІДу: значення даних анамнезу, медсестринського об'єктивного обстеження, визначення проблем пацієнта, встановлення медсестринського діагнозу, планування та реалізація медсестринських втручань із специфічної лабораторної діагностики, медсестринського спостереження, догляду, виконання лікарських призначень з оцінюванням результатів медсестринських втручань та їх корекцією.

Принципи профілактики. Розширення можливостей доступу населення до добровільного консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію, особливо серед певних груп підвищеного ризику. Значення санітарно-освітньої роботи, пропаганда культури статевих стосунків ("захищений секс"), боротьба з наркоманією, проституцією. Проблеми професійного інфікування медичних працівників. Профілактика внутрішньолікарняного зараження ВІЛ-інфекцією, заходи щодо донорства, широке забезпечення одноразовим медичним інструментарієм. Заходи і засоби особистої безпеки медичних працівників усіх ланок.

Сказ. Правець. Лептоспіроз. Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес при сказі, правці, лептоспірозі: значення даних анамнезу, медсестринського об'єктивного обстеження, визначення проблем пацієнта, встановлення медсестринського діагнозу. Значення планування та реалізації медсестринських втручань. Заходи щодо лабораторної діагностики. Роль медсестринського спостереження, догляду, виконання лікарських призначень зі специфічної та неспецифічної терапії з оцінюванням результатів медсестринських втручань та їх корекцією.

Принципи профілактики. Значення при сказі антирабійних щеплень, ветеринарних заходів тощо. Роль планової та екстреної імунізації при правці. При лептоспірозі — боротьба з гризунами, ветеринарні заходи та заходи щодо специфічної профілактики.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Здійснення медсестринського процесу в пацієнтів з ВІЛ-інфекцією: скарги, основні дані з анамнезу хвороби, анамнезу життя, епідеміологічного анамнезу (можливість виявлення шляхів інфікування, належності до груп ризику тощо). Медсестринське обстеження, виявлення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринського діагнозу. Складання плану медсестринських втручань та його реалізація. Створення умов медичної безпеки під час роботи з ВІЛ-інфікованим пацієнтом.

Здійснення заходів зі специфічної лабораторної діагностики — взяття крові з вени для серологічних досліджень (імуноферментним методом (ІФА), методом імуноблотингу (ІБ) для виявлення антитіл до ВІЛ).

Медсестринське спостереження за загальним станом пацієнта, температурою тіла, пульсом, артеріальним тиском, фізіологічними відправленнями та догляд залежно від стадії перебігу та наявності опортуністичних хвороб.

Виконання лікарських призначень щодо застосування антиретровірусних препаратів, імуномодуляторів, симптоматичних засобів тощо згідно з протоколами лікування. Оцінювання результатів медсестринських втручань з наступною корекцією медсестринської діяльності.

Навчання пацієнта та його оточення санітарно-гігієнічних навичок.

Здійснення заходів щодо санітарно-протиепідемічного режиму, охорони праці та техніки безпеки. Застосування індивідуальних засобів захисту.

Виконання заходів з профілактики внутрішньолікарняних заражень ВІЛ-інфекцією (згідно з наказами МОЗ України № 120 від 25.05.2000 р. та № 580 від 12.12.2003 р.). Дотримання правил принципу “універсальної перестороги” медичними працівниками в практичній діяльності. Здійснення заходів постекспозиційної профілактики в разі поранень, забруднень шкіри, слизових оболонок медичного персоналу під час роботи з кров'ю та іншими біологічними рідинами, догляду за пацієнтами. Реєстрація аварій в “Журналі реєстрацій аварій під час надання медичної допомоги ВІЛ-інфікованим” за формою № 108-О.

Здійснення медсестринського процесу в пацієнтів зі сказом, правцем, лептоспірозом: скарги, основні дані з анамнезу хвороби, життя, епідеміологічного анамнезу. Медсестринське обстеження, виявлення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринського діагнозу. Складання плану медсестринських втручань та його реалізація. Здійснення заходів зі специфічної лабораторної діагностики. Медсестринське спостереження за

загальним станом пацієнта, свідомістю, температурою тіла, пульсом, артеріальним тиском, диханням, фізіологічними відправленнями. Догляд за пацієнтом у разі збудження, судом, нападів буйності, порушення ковтання, дихання тощо залежно від медсестринського діагнозу.

Виконання лікарських призначень зі специфічного та неспецифічного лікування (застосування протилептоспірозного імуноглобуліну, антиправцевої сироватки та імуноглобуліну за методом Безредки, правцевого анатоксину, антибактеріальної, дезінтоксикаційної терапії, заспокійливих, протисудомних засобів тощо) згідно з протоколами лікування при цих захворюваннях.

Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Навчання пацієнта та його оточення санітарно-гігієнічних навичок.

Застосування індивідуальних засобів захисту, дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму під час роботи з інфікованим матеріалом, інфекційним пацієнтом. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- збирання епідеміологічного анамнезу;
- застосування засобів індивідуального захисту медичних працівників;
- взяття крові для серологічних досліджень на виявлення антитіл до ВІЛ;
- надання допомоги медичним працівникам у випадку професійних поранень (прокол, поріз використаним медичним інструментом, забруднення шкіри, слизових оболонок кров'ю та іншими біологічними рідинами тощо);
- реєстрування професійних аварій в “Журналі реєстрацій аварій під час надання медичної допомоги ВІЛ-інфікованим” за формою № 108-О;
- введення протилептоспірозного імуноглобуліну, антиправцевої сироватки та імуноглобуліну за методом Безредки;
- створення в оточенні пацієнта умов обмеження дії зовнішніх подразників при сказі та правці;
- оволодіння медичним персоналом навичками техніки безпеки, санітарно-гігієнічного режиму, правил особистої безпеки, застосування індивідуальних засобів захисту та заходів з охорони праці в галузі, дотримання протиепідемічного режиму. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом

Розділ 5. Захворювання переважно з множинним механізмом передавання

Тема 7. Чума. Сибірка. Туляремія. Лістеріоз. Охорона праці в галузі

ЛЕКЦІЯ

Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Характеристика чуми як карантинної особливо небезпечної інфекції. Класифікація. Клінічні форми чуми: шкірно-бубонна, легенева (первинна, вторинна), кишкова, септична; сибірки — шкірна, легенева, кишкова, септична; туляремії — виразково-бубонна, очно-бубонна, ангінозно-бубонна, абдомінальна, легенева, генералізована; лістеріозу — легенева, нервова, ангінозно-септична, септико-

гранульоматозна, змішана тощо.

Медсестринський процес при чумі, сибірці, туляремії, лістеріозі; значення даних анамнезу, медсестринського об'єктивного обстеження, визначення дійсних проблем пацієнта. Встановлення медсестринських діагнозів. Значення планування та реалізації медсестринських втручань. Заходи зі специфічної лабораторної діагностики (взяття крові, вмісту виразок, нориць, харкотиння, випорожнень тощо для бактеріологічного дослідження; у випадку чуми і сибірки — з дотриманням суворого протиепідемічного режиму під час взяття та транспортування до лабораторії інфікованого матеріалу; взяття крові для серологічних досліджень; здійснення внутрішньошкірної проби з тулярином, антраксином). Медсестринське спостереження та догляд: під час гарячки, інтоксикації, збудження, кашлю, гнійно-виразкових процесів на шкірі, в бубонах, ротоглотці, очах тощо залежно від медсестринських діагнозів. Виконання лікарських призначень зі специфічної та неспецифічної терапії з оцінюванням результатів медсестринських втручань та їх корекцією.

Принципи профілактики. Значення протиепідемічних заходів під час чуми як особливо небезпечної карантинної інфекції. Особиста безпека медичного персоналу, використання протичумного костюма. Тактика медичного персоналу в разі виявлення пацієнта з підозрою на карантинні інфекції.

Застосування індивідуальних засобів захисту, дотримання правил техніки безпеки, протиепідемічного режиму під час роботи з інфікованим матеріалом, інфекційним пацієнтом. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Охорона праці в галузі.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Заповнення первинної медичної документації на поступаючого інфекційного пацієнта, що надходить у станціонар.
2. Оформлення і передавання екстреного повідомлення.
3. Проведення санітарного оброблення пацієнта. Огляд на педикульоз.
4. Приготування робочих розчинів відповідних дезінфекційних засобів.
5. Проведення поточної дезінфекції в інфекційному стаціонарі.
6. Дотримання правил техніки особистої медичної безпеки з інфекційним пацієнтом, під час роботи з медичними інструментами, обладнанням, кров'ю та іншими біологічними рідинами організму.
7. Здійснення протиепідемічних заходів і дотримання правил санітарно-гігієнічного режиму в інфекційному стаціонарі.
8. Збирання скарг, анамнезу хвороби та життя.
9. Збирання епідеміологічного анамнезу у випадку найпоширеніших інфекційних хвороб.
10. Трамбування анамнестичних даних, оцінювання загального стану.
11. Проведення медсестринського об'єктивного обстеження різних органів і систем пацієнта.
12. Огляд шкіри, слизових оболонок, оцінювання висипки.
13. Огляд зіву і мигдаликів.
14. Пальпація лімфатичних вузлів.
15. Огляд та оцінювання фізіологічних випорожнень.
16. Визначення проблем пацієнта на фоні конкретної нозології.
17. Встановлення медсестринських діагнозів.
18. Складання плану медсестринських втручань.
19. Взяття та висівання крові для бактеріологічного дослідження.
20. Взяття та висівання фекалій для бактеріологічного дослідження.
21. Взяття та висівання сечі для бактеріологічного дослідження.
22. Взяття крові з вени для серологічних досліджень.
23. Здійснення внутрішньошкірної діагностично-алергічної проби.
24. Взяття блювотних мас і промивних вод шлунка для бактеріологічного дослідження.
25. Взяття мазків та змивів з носоглотки на вірусологічне дослідження.
26. Розведення і закапування в носові ходи лейкоцитарного інтерферону та лаферону.
27. Виготовлення марлевих масок.
28. Огляд мигдаликів і ротоглотки з трактуванням характерного для дифтерії нальоту.
29. Взяття мазків з мигдаликів, глотки, носа для бактеріологічного дослідження при дифтерії та менінгококовій інфекції.
30. Підготовка пацієнта до проведення спинномозкової пункції, спостереження після процедури.
31. Транспортування інфікованого матеріалу (слизу з носоглотки, спинномозкової рідини) при менінгококовій хворобі до лабораторії.
32. Взяття крові з пальця і виготовлення товстої краплі та мазка крові для паразитоскопії на малярійні плазмодії.
33. Взяття крові для серологічних досліджень щодо виявлення антитіл до ВІЛ.
34. Надання медсестринської допомоги в разі зневоднення.
35. Введення газовідвідної трубки при метеоризмі.
36. Техніка проведення очисної та сифонної клізм.

37. Здійснення промивання шлунка.
38. Допомога під час блювання.
39. Надання невідкладної медсестринської допомоги під час кишкової кровотечі, перфорації кишки.
40. Надання невідкладної медсестринської допомоги в разі інфекційно-токсичного шоку.
41. Надання невідкладної медсестринської допомоги в разі анафілактичного шоку.
42. Надання невідкладної медсестринської допомоги в разі печінкової енцефалопатії.
43. Надання медсестринської допомоги у випадку гіпертермічного синдрому.
44. Надання невідкладної медсестринської допомоги під час стенозуючого ларинготрахеїту.
45. Надання медсестринської допомоги під час малярійного нападу.
46. Надання невідкладної медсестринської допомоги під час судомного синдрому.
47. Виконання лікарських призначень зі специфічної та неспецифічної терапії.
48. Виконання лікарських призначень з регідратаційної терапії під час холери.
49. Виконання призначень з дезінтоксикаційної терапії.
50. Техніка введення донорського імуноглобуліну.
51. Введення протидифтерійної, протиботулінічної сироватки (методом дробної десенсибілізації за методом Безредки).
52. Застосування індивідуальних засобів захисту медичних працівників.
53. Дії медичного працівника в разі виявлення пацієнта з підозрою на карантинну інфекцію.
54. Надання допомоги медичним працівникам під час професійних поранень (прокол, поріз використаним медичним інструментом, забруднення шкіри, слизових оболонок кров'ю та іншими біологічними рідинами тощо).
55. Реєстрація професійних аварій медичних працівників у "Журналі реєстрації аварій ..." за формою № 108-О.
56. Навички медичного персоналу щодо здійснення протиепідемічних заходів, ретельного проведення поточної і кінцевої дезінфекції, санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму. Дотримання правил техніки особистої безпеки медичного персоналу з профілактики професійних заражень. Охорона праці медичних працівників.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ ТА КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Загальна частина

1. Поняття “інфекція”, “інфекційний процес”. Основні питання загальної патології інфекційних хвороб. Сучасне вчення про інфекційні хвороби. Поширення інфекційних хвороб. Поняття про носійство.
2. Фактори, що впливають на розвиток інфекційного процесу. Різні форми взаємодії мікро- і макроорганізму. Значення чинника патогенності мікроорганізмів. Значення імунітету та вікової реактивності організму в інфекційному процесі. Значення чинників навколишнього середовища, попередніх і супутніх захворювань, умов харчування, професійних чинників, вітамінної недостатності тощо.
3. Найхарактерніші відмітні ознаки інфекційних хвороб (специфічність, заразність, епідемічність, циклічність, розвиток імунних реакцій у динаміці хвороби), їх характеристика.
4. Форми перебігу інфекційної хвороби (за тривалістю, тяжкістю тощо). Загострення, рецидиви, ускладнення. Носійство.
5. Поняття про епідемічний процес, епідемічний осередок, спорадичну захворюваність, епідемію, пандемію, ендемію. Чинники епідемічного процесу (джерело збудника інфекції, механізми і фактори передавання збудників, сприйнятливість населення).
6. Класифікація інфекційних хвороб, міжнародна та адаптована до міжнародних вимог класифікація Л.В. Громашевського.
7. Основні принципи профілактики інфекційних хвороб. Профілактика специфічна і загальна. Профілактичні заходи щодо джерела інфекції, розриву шляхів передавання, сприйнятливого населення. Роль медсестри в проведенні їх. Медсестринське спостереження в осередку інфекції.
8. Кабінет щеплень: основна документація (календар щеплень, “Журнал обліку профілактичних щеплень”, “Звіт про профілактичні щеплення”, пояснювальні записки тощо), оснащення, бактеріальні препарати для щеплень, правила та умови зберігання вакцин і сироваток. Принципи організації проведення щеплень. Щеплення планові та за епідемічними показаннями. Вакцинація, ревакцинація. Протипоказання щодо щеплень, можливі ускладнення та наслідки вакцинації.
9. Структура інфекційної служби, інфекційної лікарні. Санітарно-гігієнічний та протиепідемічний режим інфекційного стаціонару. Дезінфекція, методи і засоби (застосування різних дезінфекційних розчинів).
10. Режим роботи медичного персоналу в інфекційних відділеннях різного профілю. Профілактика внутрішньолікарняних (нозокоміальних) інфекцій. Правила техніки особистої безпеки медичних працівників. Використання індивідуальних засобів захисту. Принцип універсальної перестороги.
11. Кабінет інфекційних захворювань: участь у виявленні, реєстрації та ізоляції інфекційних пацієнтів. Участь медсестри в проведенні протиепідемічних заходів щодо хворих, носіїв, контактних осіб. Організація і методи диспансерного нагляду. Принципи санітарно-освітньої роботи та участь медсестри в протиепідемічній пропаганді.

Загально-санітарні заходи щодо розриву шляхів передавання під час інфекційних захворювань з різним механізмом передавання, що здійснюються впливом на фактори передавання.

12. Методи діагностики інфекційних хвороб: суб'єктивні, об'єктивні та лабораторні методи дослідження.
13. Медсестринський процес при інфекційних хворобах. Медсестринське обстеження: скарги, анамнез, характерні опорні симптоми і синдроми інфекційної патології. Значення встановлення медсестринського діагнозу та складання плану медсестринських втручань для наступної медсестринської діяльності з медсестринського спостереження та догляду за інфекційними пацієнтами.
14. Лабораторна діагностика, роль медичної сестри в підготовці пацієнта та взятті інфікованого матеріалу для специфічних методів дослідження (бактеріологічних, мікроскопічних, серологічних, алергологічних тощо). Сучасні методи інструментальної діагностики.
15. Лікувально-охоронний режим. Значення медсестринського спостереження та догляду за пацієнтами в медсестринському процесі.
16. Роль медсестри у виконанні лікарських призначень. Засоби специфічного лікування (антибіотики, сульфаніламід, нітрофуранові, бактеріофаги, антипаразитарні, лікувальні сироватки та вакцини, імуноглобуліни тощо). Можливі побічні реакції: алергічні, ендотоксичні і дисбактеріозні. Засоби неспецифічного лікування: патогенетичного і симптоматичного (дезінтоксикаційні, десенсибілізуючі, регідратаційні, протизапальні, гормональні, протисудомні, знеболювальні, вітаміни тощо). Оцінювання результатів медсестринських втручань та корекція їх за необхідності. Заходи особистої медичної безпеки з інфекційним пацієнтом.
17. Анафілактичний шок: його симптоми, принципи надання медсестринської допомоги, заходи з профілактики.
18. Морально-етичні правила та деонтологічні норми в інфектології. Правила техніки безпеки, охорони праці та протиепідемічного режиму в структурі інфекційної служби. Чинні накази та інструктивні листи МОЗ України, обласного управління охорони здоров'я щодо інфекційних захворювань.

Спеціальна частина

19. Черевний тиф. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, їхня реалізація з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (під час гарячки, інтоксикації, закрепів — очисні клізми, під час метеоризму — газовідвідна трубка; медсестринська допомога в разі ускладнень: кишкової кровотечі, перфорації кишки, інфекційно-токсичного шоку). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
20. Паратифи А і В. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів,

- планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом, оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики. Порівняльна характеристика хвороби з черевним тифом.
21. Харчові токсикоінфекції. Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі нудоти, блювання, болю в животі, промивання шлунка; очисні клізми, введення сорбентів тощо). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
 22. Сальмонельоз. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі інтоксикації, нудоти, блювання, проносів, контроль за характером випорожнень, промивання шлунка, очисні клізми). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
 23. Ботулізм. Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (зондове промивання шлунка, сифонні клізми, введення сорбентів, протиботулінічної сироватки тощо). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
 24. Шигельоз. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі інтоксикації, тенезмів тощо; характеристика випорожнень: домішки слизу, крові, гною). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
 25. Холера. Визначення, характеристика хвороби як особливо небезпечної, карантинної інфекції. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики (правила взяття та трансформації інфікованого матеріалу), спостереження, догляду за пацієнтом (у разі проносів, блювання, зневоднення, судом, гіпотермії, здійснення точного обліку кількості рідини, яку втрачає пацієнт, виконання лікарських призначень з регідраційної терапії тощо). Оцінювання та корекція медсестринських

втручань. Принципи профілактики. Значення санітарно-протиепідемічного режиму під час особливо небезпечної карантинної хвороби. Особиста безпека медичного персоналу в оточенні пацієнтів.

26. Ешерихіози (кишкова колі-інфекція). Етіологія (характеристика ентероінвазивних, ентеропатогенних та ентеротоксичних *E.coli*). Епідеміологія. Класифікація (за клінічними формами: шигельозоподібна, сальмонельозоподібна, холероподібна, позакишкова). Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі блювання, проносів, дегідратації тощо; враховуючи швидкість розвитку гіпокаліємії — з перших годин відвари, які містять солі калію: із сухофруктів, каротинова овочева суміш тощо). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
27. Кишковий єрсиніоз. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі інтоксикації, нудоти, блювання, проносів, контроль характеру випорожнень тощо). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
28. Поліомієліт. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
29. Вірусні гепатити А і Е. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта (особливості перебігу гепатиту Е у вагітних). Встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (ліжковий режим, дієтотерапія, лужні мінеральні води, контроль за кольором шкіри, слизових оболонок, сечі, калу, регулярністю випорожнень). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
30. Вірусні гепатити В, С, Д. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (ліжковий режим, дієтотерапія, лужні мінеральні води, контроль за кольором шкіри,

слизових оболонок, сечі, калу, регулярністю випорожнень, за проявами геморагічного синдрому; медсестринська допомога під час печінкової енцефалопатії). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики. Протиепідемічні заходи. Особиста безпека медичного персоналу (маски, рукавички, захисні окуляри тощо).

31. Гострі респіраторні вірусні інфекції. Грип. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (під час гарячки, інтоксикації — гаряче пиття, протирання тіла теплою водою з оцтом, содове полоскання ротоглотки, оксигенотерапія тощо). Виконання лікарських призначень з антивірусної терапії: ремантадин, аміксин, арбідол, амізон, лейкоцитарний інтерферон, лаферон, оксолінова мазь тощо. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики. Заходи з профілактики внутрішньолікарняних заражень на грип. Особиста безпека медичного персоналу. Протиепідемічні заходи. Особиста безпека медичного персоналу (маски, рукавички, захисні окуляри тощо, поточна дезінфекція).
32. Парагрип. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
33. Аденовірусна інфекція. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, їх реалізація з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
34. Дифтерія. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (виявлення ознак токсикозу, крупу, медсестринська допомога під час стенозуючого ларинготрахеїту). Виконання лікарських призначень (введення протидифтерійної сироватки за методом Безредки тощо). Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики, значення планової активної імунізації. Протиепідемічні заходи. Особиста безпека медичного персоналу (маски, рукавички, захисні окуляри тощо, поточна дезінфекція).
35. Ангіна. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський

процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, їх реалізація з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.

36. Інфекційний мононуклеоз. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
37. Менінгококова інфекція. Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Менінгококовий назофарингіт, менінгококцемія, менінгоенцефаліт. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі гарячки, ознобу, блювання, збудження, порушення свідомості, геморагічних проявах на шкірі тощо). Вимоги до взяття інфікованого матеріалу (слизу з носоглотки, крові, спинномозковий рідини тощо) та його транспортування до лабораторії. Роль медсестри в підготовці пацієнта до спинномозкової пункції, спостереженні після процедури. Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
38. Малярія. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (під час малярійного нападі — ознобу, гарячки, профузного потовиділення; взяття і приготування мазка і товстої краплі для паразитоскопії). Виконання лікарських призначень. Протималярійні препарати. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.
39. Висипний тиф (епідемічний, вошивий). Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі гарячки, порушення свідомості, збудження, висипки; профілактика пролежнів, контроль за сечовипусканням тощо). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики. Заходи в осередку інфекції. Значення огляду на педикульоз, проведення санітарного оброблення пацієнта. Боротьба з педикульозом серед населення.

Хвороба Брілла.

40. Кліщовий енцефаліт. Визначення. Етіологія. Епідеміологія (роль іксодових кліщів як резервуара інфекції та переносників). Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі гарячки, блювання, нудоти, головного болю, непритомності, порушенні ковтання, болю у м'язах шиї, плечового пояса тощо). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики (знищення кліщів та захист від їх укусів).
41. ВІЛ-інфекція/СНІД. Визначення, короткі історичні відомості. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Створення умов медичної безпеки під час роботи з ВІЛ-інфікованим пацієнтом. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (за температурою тіла, випорожненнями, збільшенням лімфатичних вузлів, наявністю висипки, проявами кашлю, масою тіла тощо, а також спостереження та догляд залежно від стадії перебігу та наявності опортуністичних хвороб). Виконання лікарських призначень (антиретровірусна терапія, імуномодулятори тощо). Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики. Виконання заходів з профілактики внутрішньолікарняних заражень ВІЛ-інфекцією (згідно з чинними наказами МОЗ України). Дотримання правил принципу універсальної перестороги медичними працівниками в практичній діяльності. Обов'язковість користування індивідуальними засобами захисту (гумовими рукавичками, захисними масками для обличчя, захисними окулярами для очей, непромокальними фартухами та ін.). Здійснення за необхідності (у разі поранень, забруднень шкіри, слизових оболонок медичного персоналу під час роботи з кров'ю та іншими біологічними рідинами пацієнтів під час діагностичних і лікувальних процедур, а також під час здійснення догляду за пацієнтами) заходів постекспозиційної профілактики. Ознайомлення з вмістом аптечки для надання термінової медичної допомоги. Реєстрація аварій в "Журналі реєстрацій аварій під час надання медичної допомоги ВІЛ-інфікованим..." за формою № 108-О.
42. Сказ. Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта (страх води, рухів повітря, світла, звуків, слинотеча, збудження, агресія, судоми тощо), встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (максимальне забезпечення умов для зменшення страждань пацієнта, обмеження дії зовнішніх подразників: перебування в затемненій палаті, без шуму, вібрацій, подувів вітру, протягів, із закритими водопровідними кранами тощо). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики. Антирабічні щеплення. Протиепідемічні

заходи. Особиста безпека медичного персоналу (маски, рукавички, захисні окуляри тощо, поточна дезінфекція).

43. Повець. Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі судом, порушень акту ковтання, дихання, затримання сечовипускання, пітливості, закривів тощо). Встановлення цілодобового постійного спостереження з оптимальними умовами (затемнене приміщення, м'яке ліжко, свіже повітря, уникнення зайвих рухів під час процедур тощо). Виконання лікарських призначень (антиправцевий імуноглобулін, сироватка за методом Безредки, введення протисудомних, заспокійливих, серцевих засобів тощо). Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики: неспецифічної та специфічної (значення планової вакцинації, заходів екстреної імунізації тощо).
44. Лептоспіроз. Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта (гарячка, міалгії, блювання, олігурія, спрага, висипка, крововиливи, кровотечі, гепатоспленомегалія, інтоксикація тощо). Встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі гарячки, м'язового болю, спраги, кровотечі; контроль за водним балансом, діурезом, дотриманням дієти тощо). Виконання лікарських призначень (протилептоспірозний імуноглобулін за методом Безредки, антибіотики, сечогінні, антигістамінні, дезінтоксикаційні тощо). Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики: заходи в осередку, загально-санітарні (роль дератизації, охорони джерел водопостачання тощо) та специфічні (вакцинація певних контингентів населення).
45. Чума. Етіологія. Епідеміологія: характеристика хвороби як карантинної інфекції. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, постановка медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (у разі гарячки, інтоксикації, виразкових процесів на шкірі, нагноєння бубонів тощо). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики: особиста безпека медичного персоналу, протичумний костюм. Значення протиепідемічних заходів під час чуми як особливо небезпечної карантинної інфекції. Тактика медичного персоналу під час карантинних інфекцій.
46. Сибірка. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом (при гарячці, інтоксикації,

сибірково-виразкового карбункула тощо). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики. Протиепідемічні заходи. Особиста безпека медичного персоналу (маски, рукавички, захисні окуляри тощо, поточна дезінфекція).

47. Туляремія. Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація (за клінічними формами: шкірно-бубонна, очно-бубонна, ангінозно-бубонна, абдомінальна, легенева). Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, реалізація їх з лабораторної діагностики (внутрішньо-шкірна проба з тулярином тощо). Медсестринське спостереження, догляд за пацієнтом (зігрівальний компрес, сухе тепло на ділянку бубона, промивання очей, полоскання ротоглотки, допомога під час кашлю тощо). Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики. Протиепідемічні заходи в осередку. Специфічна та екстрена медикаментозна профілактика. Санітарно-освітня робота (особливо серед сільського населення та тих, що контактують з тваринами і гризунами).
48. Лістероз. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Медсестринський процес: медсестринське обстеження пацієнта (скарги, анамнез хвороби та життя, епідеміологічний анамнез), визначення наявних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань, їх реалізація з лабораторної діагностики, спостереження, догляду за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Оцінювання та корекція медсестринських втручань. Принципи профілактики.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Андрейчин М.А., Івахів О.Л. Медсестринство при інфекційних хворобах: підручник. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2002.

Денисенко О.В. Інфекційні хвороби в модулях: навч. посіб. — К.: Медицина, 2011. — 168 с.

Догляд за дітьми з інфекційними хворобами / В.С. Тарасюк, Г.Г. Титаренко, Н.В. Титаренко та ін.; за ред. В.С. Тарасюка. — К.: Здоров'я, 2002.

Шегедин М.Б., Кравців В.В., Барчук С.В. Медсестринство при інфекційних хворобах. — Вінниця: Нова Книга, 2009.

Чорновіл А.В., Грицко Р.Ю. Клінічне медсестринство в інфектології з елементами епідеміології. — К.: Здоров'я, 2002.

Чорновіл А.В., Грицко Р.Ю. Інфекційні хвороби. — К.: медицина, 2011. — 432 с.

Додаткова

Возіанова Ж.І. Інфекційні і паразитарні хвороби. — К.: Здоров'я, 2003.

Запорожан В.М., Аряєв М.Л. ВІЛ-інфекція і СНІД. — К.: Здоров'я, 2004.